

STADIN AIKUISOPISTO

NAO-/ENO-KOULUTUKSET

OPINTOJEN AIKAINEN TUKI

Ohjaavat opettajat

Stadin aikuisopiston osaamishjelmissä (NAO ja ENO) on kiinteästi mukana ohjaavia opettajia. Kaksi ohjaavaa opettajaa on työskennellyt sosiaali- ja terveysalan koulutuksissa, yksi palvelualoilla ja yksi tekniikan aloilla. Vaikka toimintatavat eri koulutusaloilla poikkeavat toisistaan, ohjaavat opettajat ovat opiskelija-hausta opintojen päätökseen asti mukana ryhmissä, jotka on muodostettu NAO- ja ENO-opiskelijoista.

Rinnalla kulkija

Opiskelijat tähtäävät joko tutkinnon osien tai koko tutkinnon suorittamiseen. Tämä vaihtelee yksilöllisesti ja koulutusaloilta. Ohjaava opettaja on ennen kaikkea rinnalla kulkija, joka luo nuoreen aikuiseen luottamuksellisen suhteen:

”Ohjaava opettaja on viittomassa mukana, jotta nuori saavuttaa sen, jota hän on tullut hakemaan eli vähintään tutkinnon osan. Olen rinnalla kulkija ja autan sietämään epävarmuuden, jota opintojen keskeneräisyys tuottaa. Haluan olla tuttu turvallinen aikuinen vieressä, jotta tavoite saadaan saavutettua.”

Opiskelijahaun aikana ohjaavat opettajat ovat mukana haastatteluissa, ja jo se avaa kontaktin. Opintojen alkuvaiheessa ohjaava opettaja tapaa opiskelijoita yksittäin ja ryhmänä. Monissa NAO-ryhmissä on ammatitreenijakso, jossa ryhmäytyään ja orientoidutaan alaan sekä opiskeluun. Siinä ohjaava opettaja on tiiviisti mukana ryhmänohjaajan ohella.

Opintojen jatkuessa ohjaava opettaja on mukana opetuksessa samanaikaisopettajana, tapaa opiskelijaryhmän säännöllisesti omilla ohjaustunneilla sekä toimii tarvittaessa tukiopettajana opintotehtävien käynnistämässä tai loppuun saattamisessa. Hän vastaa myös ryhmänohjaajan rinnalla opintojen etenemisen seurannasta.

Ohjaavan opettajan työssä on paljon muistutteleminen: aikataulut, opetustilat, muutokset lähiopetuspäivissä ja opintoihin hankittavat materiaalit. Yksi oleellisimmista tehtävistä on välitön reagointi poissaoloihin, sillä opiskelijaan otetaan mahdollisimman nopeasti yhteys ja selvitetään tilanne.

Nuorten aikuisten elämässä tapahtuu usein ennakoimattomia tukea ja ohjausta edellyttäviä asioita. Monilla opiskelijoilla on takanaan vaikea oppimishistoria, oppimisvaikeuksia, suomen kielen osaamisen vaikeuksia, itseohjautuvuuden puutteita, organisointitaidottomuutta, henkilökohtaisia ongelmia, mielenterveysongelmia ja stressiä. Helposti ajatellaan, että kyllä aikuiset jo osaavat hoitaa asiansa. Näin ei ole – siksi monen opiskeluhistoria on ollut repaleinen, eikä aikuinen ole saanut suoritettua aiemmin toisen asteen tutkintoa tai tutkinnon osia.

”Jatkuva yhteydenpito on oleellista opiskelijan kanssa, se ei saa herpaantua, vaan pitää tietää, missä opiskelija menee, etenkin ’naolaisissa’ olen huomannut sen, että luottamuksen saavuttamiseksi pitää tehdä töitä, koska heillä on koulusta paljon pettymyksiä. Jotta saan sen muutettua, se vaatii sen, ettei auktoriteettiopettaja minussa saa nousta pintaan. Kontaktia täytyy pitää yllä viikoittain: vähintään tekstiviesti, soitto tai tapaaminen. Kahdessa viikossa voi nuorelle aikuiselle tapahtua hyvässä ja pahassa todella paljon.”

Työssä oppimisen ja tutkintotilaisuuksien tuki

Ohjaava opettaja on mukana oppimisprosessissa koko opintojen ajan. Lisäksi hän antaa ohjausta ennen opiskelijan tutkintotilaisuutta henkilökohtaisen tutkintosuunnitelman laatimiseen.

”Ohjaava opettaja on opiskelijoiden mukana tutkintoinfossa ja huolehtii, että asianmukaiset paperit kuten ilmoittautuminen tutkintotilaisuuteen ja henkilökohtaisen tutkintosuunnitelman tekeminen tulee täytettyä alan ohjeiden mukaisesti. Suunnitelman tekemistä harjoitellaan yhdessä ennen tutkintotilaisuutta.”

Monesti ohjaava opettaja on myös osalle opiskelijoista työssä oppimista ohjaava opettaja. Toimintatavat vaihtelevat, mutta hyväksi on havaittu se, että jopa kerran viikossa ohjaava opettaja tekee työpaikkakäyntejä tai on muuten kontaktissa opiskelijaan ja ohjaa monin tavoin työskentelyä:

”Työpaikalla käymme ohjauskeskusteluja ja varmistan, että tutkinnon osan suorittaja, työpaikkaohjaaja, työntekijäarvioija ja työnantaja-arvioija ymmärtävät, mitä tutkintotilaisuus edellyttää. Avaamme yhdessä arviointikriteereitä. Ennen tutkintotilaisuutta lähdetään jo suunnittelemaan seuraavaa tutkinnon osaa ja sen työssäoppimista - katsotaan koko ajan konkreettisesti siihen, mikä on menossa, ja kannustetaan seuraaviin tavoitteisiin ja konkreettisiin soidaan niitä.”

Yhteistyö

Oleellista ohjauksen onnistumisessa on yhteistyö ryhmänohjaajan ja muiden opettajien kanssa. Työnjako ryhmänohjaajan kanssa on tehtävä selkeäksi: kummankin täytyy tietää, mitä rooliin kuuluu, mihin asioihin tarttua ja missä asioissa tehdä yhteistyötä. Ryhmänohjaaja vastaa koko ryhmää koskevista isoista kokonaisuuksista, kun taas ohjaava opettaja mahdollistaa oikea-aikaisen, luottamuksellisen kohtaamisen, jos haasteita tulee.

Ohjaava opettaja tekee yhteistyötä etenkin opettajien kanssa, jotta hän osaa tiedottaa asioista ja on selvillä kokonaistilanteesta. Saumaton yhteistyö myös suomi toisena kielenä -opettajan (S2) kanssa on tarpeen, jotta suomen kielen oppimista tuetaan osana ammattiopintoja. Ohjaava opettaja suunnittelee yhdessä ryhmänohjaajan ja S2-opettajan kanssa tarkoituksenmukaiset toimintatavat ja oikea-aikaisen väliintulon.

Verkostot

Ohjaavan opettajan ammattitaitoa on myös se, että hän huomaa, mihin ei ole ammattitaitoa. Tukipalveluiden saatavuus vaihtelee eri koulutusaloilla, mutta jos tukipalveluita on tarjolla, esimerkiksi kuraattori- ja psykologiyhteistyö on oman työn rajauksen kannalta tärkeää. Samoin ”saattaen vaihtaan” -ohjausta tarvitaan luottamuksellisen tiedonkulun varmistamiseksi.

”Opiskelijan taustalla voi olla tilanne, jossa on ollut mukana 16 tukitahoa, joten on todella tärkeää, että ohjaava opettaja voi olla välikätenä, jottei seuraavan tahon taas tarvitse kaivella samoja asioita - jottei koko ajan tule opiskelijalle uusia aloituksia vaan jatkumo. Opiskelijat haluavat, että tällainen välikäsi on mukana, jottei taas heidän tarvitse selitellä uudelle ihmiselle samoja asioita. Sama koskee muutakin verkostotyötä.”

Ohjaavan opettajan työnkuvaan kuuluu opiskelijoiden opintojen etenemisen seuraamisen ja tukemisen lisäksi, palveluihin ohjaaminen ja palveluiden selvittäminen. Monet nuoret aikuiset tarvitsevat neuvoja opintoihin liittyviin ja muihin rahallisten tukien käytäntöihin. Etenkin NAO-ryhmissä ohjaavan opettajan helppo saavutettavuus ja laaja-alainen ohjausvalmius ovat osoittautuneet tärkeäksi:

”Olen aikuinen, johon nuori aikuinen voi kiinnittyä. Pitää olla ihminen, joka on selvillä opiskelijan kokonaistilanteesta. Jos tarvitaan muita palveluita, olen ihminen, joka etsii ja ohjaa palveluihin, jotta nuori löytää tarvittavan tuen. Nuoret eivät välttämättä pyydä ja hae apua, mutta kun olen jakautunut sinne, missä nuoret ovat, ohjaukseen tartutaan herkästi.”

Oleellisen tärkeää on tutkinnon osan suunnittelussa jatkopolutus: tähtäin on seuraavassa tutkinnon osassa tai mahdollisesti koko tutkinnon suorittamisessa. Samoin se on merkityksellistä niille opiskelijoille, joilla on opinnoissa eteneminen käynyt mahdottomaksi. Ohjaava opettaja tekee yhteistyötä opiskelijan asioissa muun muassa Ohjaamon (monialainen neuvontapiste alle 29-vuotiaille helsinkiläisille), Respan (ohjauspalvelu alle 30-vuotiaille työttömille helsinkiläisille) ja TE-toimistojen kanssa.

Oikea-aikainen tuki ja ohjaus

Ohjaava opettaja on mahdollistaja ja monesti myös näköalojen avaaja sekä onnistumisien tunnistaja: *”Vaikka valmiiksi tulee vain tutkinnon osa tai osatutkinto, on lopputulos onnistuminen, kun opiskelija saa työpaikan.”* Ohjaava opettaja sukkuloi opintojen etenemiseen liittyvissä asioissa mahdollistaakseen muiden opettajien ja opiskelijoiden parhaan mahdollisen keskittymisen opetukseen, oppimiseen ja osaamiseen.

Ohjaavat opettajat korostavat sitä, että ohjauksen kynnyskysymyksenä on sen oikea-aikaisuus. Ohjaajan tulee olla käytettävissä, hänellä pitää olla aikaa reagoidakseen nopeasti ja luodakseen mutkattomat yhteistyötavat niin opiskelijoiden kuin opettajakollegoidenkin ja työssä oppimisen paikkojen toimijoiden kanssa. Kyse on suurelta osin tunnetyöstä: työtä tehdään omalla persoonalla.

Yhteystiedot

Stadin aikuisopisto

Tiina Kohonen
osaamisohjelmakoordinaattori (Nuoret aikuiset, NAO ja aikuiset, ENO)
tiina.kohonen@stadinao.fi

Janne Gustafsson
ohjaava opettaja
janne.gustafsson@stadinao.fi

Rainer Korhonen
ohjaava opettaja
rainer.korhonen@stadinao.fi

Marjukka Mattila
ohjaava opettaja
marjukka.mattila@stadinao.fi

Elina Söderlund
ohjaava opettaja
elina.soderlund@stadinao.fi